

הדין וחשבון הוכן ונערך על ידי משרד ברזילי ושות' רואי חשבון מירושלים  
הפקה: לשכת הפרסום הממשלתית

## עיקרי הדוח



### רשות החברות הממשלתיות מנהל הרשות

לכבוד  
ד"ר יובל שטייניץ  
שר האוצר

נכבדי,

#### הנדון: דוח שנתי על החברות הממשלתיות

על פי סעיף 56(ב) לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, אני מתכבד להגיש לך את הדוח השנתי על החברות הממשלתיות, פעילות ההפרטה, השינויים המבניים והפירוקים בשנת 2008 ובששת החודשים הראשונים של שנת 2009. הדוח מוגש, בשלב זה, במתכונת מצומצמת של עיקרי הדוח בלבד, לפרסום באתר האינטרנט של משרד האוצר. הדוח ייצא במהדורה מודפסת בהמשך וייכלל בו מידע נוסף. בדוח נכלל, בין היתר, מידע על חברות ממשלתיות, בנות ממשלתיות ומעורבות (בהן למדינה אחזקות מהותיות), עסקיות ולא עסקיות, המבוסס על הדוחות הכספיים של החברות.

אני מודה לעובדי רשות החברות הממשלתיות ולכלל גורמי הממשלה, לחברות הממשלתיות והמעורבות, לנושאי המשרה בהן, לעובדיהן ולרואי החשבון המבקרים אותן על תרומתם להשגת היעדים הכרוכים בפעילות ציבורית זו. תודה מיוחדת לד"ר אודי ניסון, הממונה על התקציבים באוצר, שכיהן כמנכ"ל הרשות בתקופת הדו"ח.

בכבוד רב,

דורון כהן

העתק:

מר חיים שני, מנכ"ל משרד האוצר

## תמצית עיקרי הדוח

בשנים האחרונות קיימת יציבות במספר החברות הממשלתיות עקב תהליך הפרטה של חברות מחד ותהליך של תוספת חברות כתוצאה מהפיכתן של יחידות סמך ממשלתיות ורשויות סטטוטוריות לחברות ממשלתיות, מאידך.

במקביל, הודקו הבקורות החיצוניות והפנימיות בחברות, נוצרה התשתית וננקטו פעולות לאכיפת השקיפות ונכונות הדיווחים של החברות. פעילות זו שולבה גם בתיקוני חקיקה. כתוצאה מתיקונים אלו נדרשו, בין היתר, יו"ר הדירקטוריון, מנכ"לים והאחראים על ענייני כספים בכלל החברות הממשלתיות לצרף לדוחות הכספיים הצהרות מנהלים בדבר הפעולות שנקטו לשם הבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון (על בסיס הוראות סעיף 302 בחוק האמריקאי Sarbanes Oxley - 302 SOX) ולהיערך ליישום תקנות על בסיס SOX 404 ביחס לחברות הגדולות כהגדרתן בתקנות, החל מדוח שנת 2004.

בנוסף, טופלו סוגיות אתיות ברכיבים בעלי חשיבות ציבורית ועסקית כגון כללים בדבר העסקת קרובי משפחה ואופן בחירת ומינוי פקידים בכירים ומבקרים פנימיים.

עיקרי הדוח כוללים נתונים משלימים והשוואתיים בנושאים הבאים:

1. מגמות עיקריות בסקטור החברות הממשלתיות - נתונים כלליים.
2. ריכוז ופירוט נתונים כספיים של החברות לשנת 2008 והשוואתם לשנים קודמות.
3. מידע על נתח הפעילות הכלכלית של החברות הממשלתיות מפעילות המשק הלאומי בתקופת הדוח ובשנים קודמות.
4. מידע על פעולות הפרטה ושינויים מבניים בשנת 2008 ובששת החודשים הראשונים של שנת 2009.

המידע שלהלן הוכן ונערך ע"י משרד ברזילי ושות' רואי חשבון והחשובים והנתונים עובדו ועודכנו נכון לחודש דצמבר 2009.

### 1. נתונים כלליים

#### 1.1. מחזורי ההכנסות של החברות:

במחזור ההכנסות של החברות הממשלתיות חל גידול מסך של כ-58.2 מיליארדי ש"ח בשנת 2007 לסך של כ-59.2 מיליארדי ש"ח בשנת 2008.

#### 1.2. חלקה של המדינה ברווחי החברות:

חלקה של המדינה בסך רווחי החברות הממשלתיות עמד על כ-1.4 מיליארדי ש"ח בשנת 2008 לעומת סך של כ-1.3 מיליארדי ש"ח בשנת 2007.

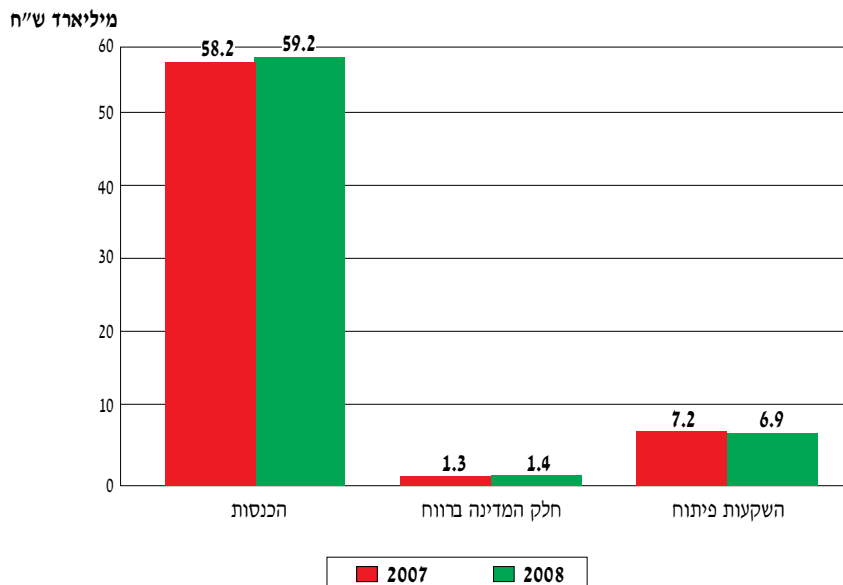
#### 1.3. השקעות החברות:

בהיקף ההשקעות של החברות הממשלתיות חל קיטון מסך של כ-7.2 מיליארדי ש"ח בשנת 2007 לסך של כ-6.9 מיליארדי ש"ח בשנת 2008.

היקף ההשקעות החשבונאי אינו כולל פיתוח תשתית כבישים באמצעות מע"צ בסך של כ-2.38 מיליארדי ש"ח בשנת 2008 ובסך של כ-2.36 מיליארדי ש"ח בשנת 2007 אשר נרשמו כהוצאה בדוחות הכספיים. עם הכללת השקעות חברת מע"צ, היקף ההשקעות בשנת 2008 קטן לכ-9.3 מיליארדי ש"ח לעומת כ-9.5 מיליארדי ש"ח בשנת 2007.

## תמצית עיקרי הדוח

### גרף 1- נתונים כספיים של החברות הממשלתיות בשנים 2007-2008



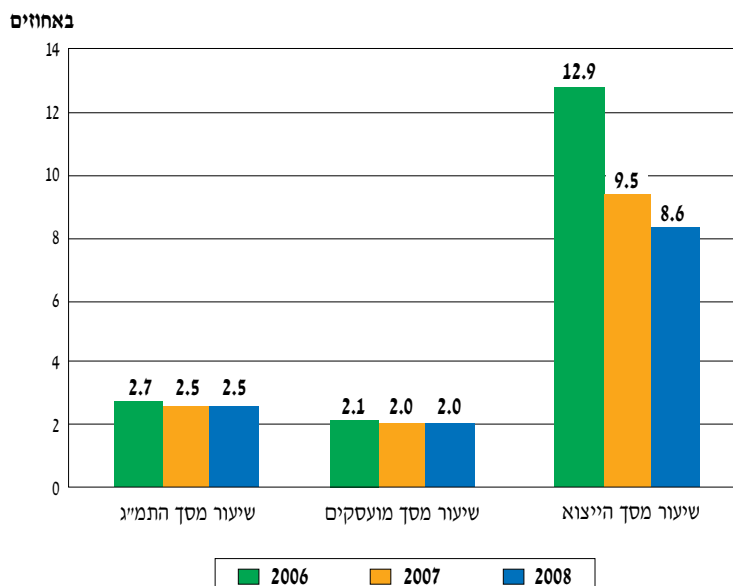
#### 1.4. פרמטרים מאקרו כלכליים:

משקל התוצר של החברות הממשלתיות מסך התוצר המקומי הגולמי (תמ"ג), עמד על כ-2.5% בכל אחת מהשנים 2007 ו-2008 ועל כ-2.7% בשנת 2006.

משקל המועסקים בחברות הממשלתיות מסך המועסקים במשק עמד על כ-2% בכל אחת מהשנים 2007 ו-2008 (55,093 עובדים בשנת 2008 ו-53,465 עובדים בשנת 2007) לעומת כ-2.1% בשנת 2006 (53,383 עובדים).

משקל הייצוא של החברות הממשלתיות מסך הייצוא במשק עמד על כ-8.6% בשנת 2008 לעומת כ-9.5% בשנת 2007 וכ-12.9% בשנת 2006.

### גרף 2 - חלק החברות הממשלתיות מכלל המשק בשנים 2006-2008



## תמצית עיקרי הדוח

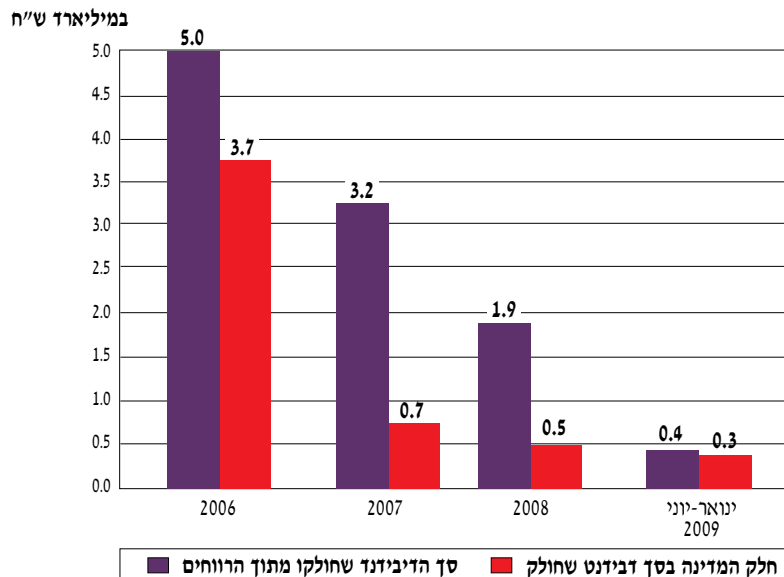
בבחינה לאורך זמן במהלך עשר השנים האחרונות, חל קיטון מהותי במשקלן של החברות הממשלתיות העסקיות במשק כדלהלן: קיטון של כ-31% בתוצר החברות הממשלתיות העסקיות מסך התמ"ג (משיעור של כ-3.5% בשנת 1999 לשיעור של כ-2.4% בשנת 2008), קיטון של כ-17% בחלקם של המועסקים בחברות הממשלתיות העסקיות מסך המועסקים במשק (משיעור של כ-2.3% בשנת 1999 לשיעור של כ-1.9% בשנת 2008) וקיטון של כ-50% בהיקף ההשקעות של החברות הממשלתיות העסקיות מכלל ההשקעות במשק (משיעור של כ-10.5% בשנת 1999 לשיעור של כ-5.3% בשנת 2008).

מאידך, בחלק היצוא של החברות הממשלתיות מסך היצוא במשק חל גידול בשיעור של כ-16% (משיעור של כ-7.4% בשנת 1999 לשיעור של כ-8.6% בשנת 2008).  
הנתונים הנייל מוצגים בצורה מפורטת יותר בפרק המבוא לדוח.

### 2. תקבולים מדיבידנדים בתקופת הדוח

החברות הממשלתיות והמעורבות (לא כולל בנות ממשלתיות) חילקו בשנת 2008 דיבידנדים מתוך הרווחים בסך של כ-1.9 מיליארדי ש"ח לעומת סך של כ-3.1 מיליארדי ש"ח בשנת 2007 וסך של כ-5 מיליארדי ש"ח בשנת 2006.  
חלקה של המדינה בדיבידנד הנייל הינו כ-483.5 מיליוני ש"ח בשנת 2008, כ-730.1 מיליוני ש"ח בשנת 2007 וכ-3,673.3 מיליוני ש"ח בשנת 2006 (הקיטון המהותי בין שנת 2006 לשנת 2007 נובע מתשלום דיבידנד חד פעמי מחברת בז"ן, הנובע בחלקו העיקרי מחברת בת שלה - בז"א.  
בתקופה ינואר עד יולי 2009 החברות הממשלתיות והמעורבות (לא כולל בנות ממשלתיות) חילקו דיבידנדים מתוך הרווחים בסך של כ-370.2 מיליוני ש"ח. חלקה של המדינה בדיבידנד שחולק בתקופה זו הסתכם בסך של כ-344.1 מיליוני ש"ח.

### גרף 3 - תקבולים מדיבידנדים בתקופת הדוח

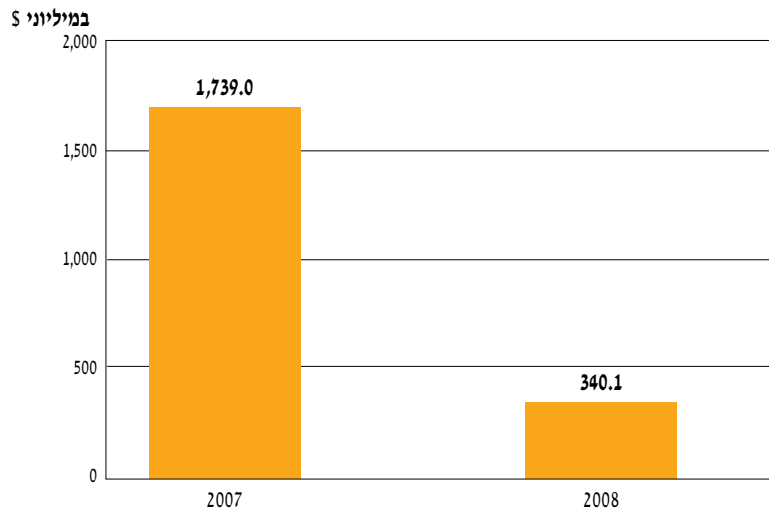


## תמצית עיקרי הדוח

### 3. הפרטה, שינויים מבניים וגיזוי הון עיקריים בתקופת הדוח

בשנת 2008, הסתכם ההיקף הכספי של ההפרטה וגיוס ההון מהציבור (גיוס מיידים ועתידי) בסך של כ-340.1 מיליוני דולרים בהשוואה לסך של כ-1,739.0 מיליוני דולרים בשנת 2007. בשנת 2008 הפריטה המדינה את החברה הממשלתית למדליות ומטבעות ואת קרן השתלמות למהנדסים. כמו כן, מכרה המדינה את מרבית אחזקותיה בחברת בזק.

#### גרף 4 - תקבולי הפרטה בישראל בשנים 2007-2008



להלן רשימת עסקאות ההפרטה, מהלכי השינויים המבניים וגיוסי ההון העיקריים שבוצעו על ידי הרשות במהלך שנת 2008 והתפתחויות שחלו עד בסמוך למועד פרסום דוח זה:  
(תיאור מפורט של מהלכי הפרטה ופעולות שינויים מבניים מופיע בנספח הפרטה ונספח שינויים מבניים).

#### 3.1 הפרטות שבוצעו

**החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות בע"מ** - ביום 31 ביולי 2003 החליטה ועדת השרים לענייני הפרטה (מח/9) להפריט את כל מניית המדינה של החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות (להלן: "החברה").

ביום 25 במאי 2008 השלימה רשות החברות את הליך המכירה והמדינה מכרה 100% מהון המניות של החברה לחברת ג.ר.א.ס עיצובים ושילובים בע"מ (להלן: "גראס"). השווי הכלכלי של המכירה למדינה מהפרטת החברה עומד על כ-14.1 מיליוני ש"ח. מתוך סכום זה, התקבל במזומן סכום סך של כ-12.6 מיליוני ש"ח, ובנוסף התחייבו גראס והחברה להגדיל במשך שש שנים את התמלוגים שישולמו למדינה בסכום שנתי של 300 אלפי ש"ח. הגדלת התמלוגים הינה בסך של כ-1.5 מיליוני ש"ח (בערך נוכחי).

**קרן השתלמות למהנדסים בע"מ** - ביום 6 במרץ 2007 החליטה ועדת השרים לענייני הפרטה (מח/6) להפריט את קרן השתלמות למהנדסים בע"מ (להלן: "החברה"). ביום 10 בינואר 2008 פורסם נוהל מכירת האחזקות בחברה. ביום 30 ביוני 2008 התבצע הליך הצעות המחיר בו נמכרו 60% ממניות החברה, כאשר המדינה מכרה את כל חלקה (50%) והסתדרות המהנדסים מכרה 10%. בסופו של הליך זכתה במכרז חברת מנורה מבטחים פיננסים בע"מ שביצעה את הרכישה תמורת 23.75 מיליוני ש"ח במזומן והתחייבותה לדמי ניהול נמוכים במיוחד לעמיתי החברה למשך שלוש שנים.

## תמצית עיקרי הדוח

### 3.2 החלטות הפרטה ופירוק שנתקבלו בממשלה

**בנק החקלאות בע"מ** - ביום 4 בספטמבר 2005 קיבלה ועדת השרים לענייני הפרטה החלטה (מח/26) להפריט את בנק החקלאות בע"מ (להלן: "הבנק"). ביום 5 במרץ 2008 החליטה (מח/7) ועדת השרים לענייני הפרטה על פירוק הבנק בדרך של פירוק מרצון.

**הבנק לפיתוח התעשייה בע"מ** - ביום 29 באפריל 2008 קיבלה ועדת השרים להפרטה החלטה (מח/8) למכור את מניות המדינה בבנק לפיתוח התעשייה בע"מ (להלן: "הבנק") וזאת במסגרת מתווה מכירה כולל להעברת כל מניות הבנק, לרבות, אלו שבידי הציבור, לרוכש. מכירת כלל מניות הבנק הן שבידי המדינה והן שבידי הציבור תיעשה במסגרת הסדר בין כלל בעלי המניות לבנק. הסדר זה יאושר הן על ידי בעלי המניות לסוגיהן והן על ידי בית המשפט, לפי סעיף 350 לחוק החברות הממשלתיות. ביום 23 בנובמבר 2009 זכתה הצעת חברת בי גיי איי השקעות בע"מ על סך של כ-572 מיליוני ש"ח במכרז למכירת מניות המדינה בבנק. ביום 23 בדצמבר 2009 נחתמה עסקת מכירת הבנק לאחר שנתקבלו כל האישורים הנדרשים מהממונה על ההגבלים העסקיים ומבנק ישראל. חלקה של המדינה בתמורה מהמכירה הינו בסך של כ-308 מיליוני ש"ח.

**אגרוסקו חברה לייצוא חקלאי בע"מ** - ביום 31 באוגוסט 2008 התקבלה בוועדת השרים לענייני הפרטה החלטה (מח/10) על הפרטת אגרוסקו חברה לייצוא חקלאי בע"מ (להלן: "החברה").

המתווה המוצע כולל שני שלבים: בשלב הראשון, יבחרו בעלי המניות של החברה מומחה כלכלי אשר יציע מנגנון להשוואת כלל זכויות המניות לסוג מניות אחד בעל זכויות שוות בשליטה ובהון. בד בבד עם איחוד וחלוקת ההון מחדש, יתוקן תקנון החברה במספר נושאים ובין היתר, יתוקנו בו מתן אפשרות לחלוקת דיבידנד על ידי החברה, ביטול זכות הסירוב המוקנה לבעלי המניות לרכישת חלקם של בעלי מניות אחרים ועוד. בשלב השני, מכירה של לפחות 51% ממניות החברה, כאשר המדינה תמכור את כל חלקה בחברה יחד עם מניות של בעלי מניות אחרים.

**החברה לאוטומציה במינהל השלטון המקומי בע"מ** - ביום 31 באוגוסט 2008 התקבלה החלטה (מח/9) להפרטת החברה לאוטומציה במינהל השלטון המקומי בע"מ (להלן: "החברה"). על פי ההחלטה, בשלב הראשון ישונו תקנון ותזכיר החברה כך שתאפשר חלוקת דיבידנדים ותתאפשר העברת מניות יסוד, ובשלב השני, תמכור המדינה את אחזקותיה בחברה למרכז השלטון המקומי, בהתבסס על שתי הערכות שווי בלתי תלויות, בכפוף להסכמת נציגי המדינה למחיר שייקבע. יצוין, כי נכון למועד עריכת הדוח פועלים שני מערכי שווי, אשר החלו בביצוע הערכת שווי לחברה, בהתאם להחלטת ההפרטה. מערכי השווי נבחרו על ידי הרשות, בתיאום עם מרכז השלטון המקומי.

**החברה לפיתוח חוף ים המלח, סדום וערד בע"מ** - ביום 11 בפברואר 2009 התקבלה בוועדת השרים לענייני חברה וכלכלה החלטה (חכ/189) להביא לפירוק מרצון של החברה לפיתוח חוף ים המלח, סדום וערד בע"מ, זאת בהתאם להמלצות הצוות הבינמשרדי שהוקם בהתאם להחלטת ממשלה מסי' 2498 מיום 28 באוקטובר 2007.

**חברות הנמלים** - ביום 9 בספטמבר 2009 נתקבלה החלטת ועדת השרים לענייני הפרטה בהמשך להחלטת ממשלה (מח/196) למכירת אחזקות המדינה בחברות נמל חיפה בע"מ ונמל אשדוד בע"מ. החברות יופרטו בשני שלבים: בשלב הראשון תתבצע מכירה של עד 15% מהון החברות במהלך שנת 2010 ובשלב השני תתבצע מכירה של עד 49% במצטבר מהון החברות במהלך שנת 2011. בנוסף, כוונת הרשות להעביר לוועדת השרים לענייני הפרטה עד חודש ינואר 2010 הצעה למכירת נמל אילת, כמקשה אחת למשקיע פרטי.

### 3.3 שינויים מבניים וגיוסי הון

**חברת החשמל לישראל בע"מ** - בחודש פברואר 2007 חתמו מנהל רשות החברות, הממונה על התקציבים באוצר ומנכ"ל משרד התשתיות על מסמך המפרט את מבנה משק החשמל במסגרת הרפורמה, אשר במסגרתה תפוצל חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה") לחברת אחזקות שתכלול 4 חברות ייצור בעלות תמהיל דלקים דומה, 4 או 5 חברות חלוקה על בסיס חלוקה אזווית, חברת ניהול המערכת וחברת הולכה. בנוסף, יתואגדו פעילויות השירותים הנוספים. ביום 29 ביוני 2008 החליט הקבינט הכלכלי-חברתי על הקמת חברת ניהול המערכת בע"מ בהתאם למטרות שהוגדרו לחברה בחוק משק החשמל וכן על הקמת חברת תחנות ייצור חשמל חדשות בישראל בע"מ, אשר תפעל להגדלת ייצור החשמל מעבר להיקף הייצור שנקבע לחברה וליצרנים פרטיים.

## תמצית עיקרי הדוח

בשנת 2007 ובתחילת שנת 2008 השלימה החברה גיוס הון בהיקף של 250 מיליון דולר, עם אופציה לגיוס נוסף בהיקף של 750 מיליון דולר מ-Goldman-Sacks.

באפריל 2008 השלימה החברה גיוס הון בהיקף של מיליארד דולר באמצעות בנקי ההשקעות Lehman Brothers ו-Citigroup. ביום 12 בפברואר 2009 הנפיקה החברה אג"ח לגופים המוסדיים בהיקף של 500 מיליון ש"ח.

**מקורות חברת המים בע"מ** - בחודש אוגוסט 2007, הוחלט (החלטה מספר 2318) על ביצוע שינוי מבני בקבוצת "מקורות". לפי שינוי זה, קבוצה זו תכלול את החברות הבאות: **מקורות חברת המים בע"מ**, אשר תעסוק בכל האספקטים של אספקת מים ובתחזוקת מפעלי מים, **מקורות המוביל הארצי ונכסים בע"מ**, חברה בה מרוכזים נכסי המוביל הארצי, **מקורות פיתוח וייזום בע"מ**, המיועדת להקים מתקן התפלה באשדוד בהספק של 100 מיליון מ"ק לשנה ולעסוק בפעילויות מסחריות נוספות בארץ ובחו"ל ו**שח"מ מקורות ביצוע בע"מ**, העוסקת בעבודות פיתוח וחיידוש של מפעלי מים.

**מקורות פיתוח וייזום בע"מ** - ביום 22 בפברואר 2009 הנפיקה מקורות ייזום בע"מ (להלן: "החברה") אג"ח הכוללות הרחבה של אג"ח משנת 2005 בתמורה של כ-248 מיליון ש"ח והרחבה של אג"ח משנת 2006 בתמורה של כ-400 מיליון ש"ח. ביום 21 ביולי 2009 הנפיקה החברה אג"ח שכוללות הרחבה של אג"ח משנת 2005 בתמורה של כ-110 מיליון ש"ח. ביום 22 ביולי 2009 הנפיקה החברה אג"ח הכוללות הרחבה של אג"ח משנת 2006 בתמורה של כ-40 מיליון ש"ח.

**נתיבי הגז הטבעי לישראל בע"מ** - ביום 12 במרס 2009 השלימה נתיבי הגז הטבעי לישראל בע"מ גיוס אג"ח בהיקף של כ-250 מיליון ש"ח על מנת לממן את המשך הקמת מערכת הולכת הגז הטבעי במדינת ישראל.

### 3.4 חברות שהוקמו

**חברת תחנות ייצור חשמל חדשות בע"מ** - ביום 29 ביוני 2008 החליט הקבינט הכלכלי-חברתי על הקמת חברת תחנות ייצור חשמל חדשות בישראל בע"מ, אשר תפעל להגדלת ייצור החשמל מעבר להיקף הייצור שנקבע לחברת החשמל וליצרנים פרטיים.

**חברת ניהול המערכת בע"מ** - ביום 29 ביוני 2008 החליט הקבינט הכלכלי-חברתי על הקמת חברת ניהול המערכת בע"מ שתפקידה על חיזוי ארוך טווח למשק החשמל, תיאום בין מערכות הייצור לצריכה בטווח המיידי, חתימה על הסכמים עם יצרני חשמל פרטיים וניהול מערך הסחר בחשמל.

**החברה להגנות ים המלח בע"מ** - ועדת השרים לענייני חברה וכלכלה החליטה (חכ/70) ביום 13 במרץ 2008 להקים את החברה להגנות ים המלח בע"מ (להלן: "החברה"). החברה הוקמה על מנת לבצע פעולות שנועדו לפתור את בעיית עליית מפלס המים בחוף המערבי של אחת הבריכות במפעלי ים המלח וכן לנהל ולבצע מטלות במסגרת הטיפול בנושא אי יציבות הקרקע באזור זה.

**דיר מוגן ורווחה לקשיש (חל"צ) בע"מ** - החלטה על הקמת חברת דיר מוגן ורווחה לקשיש (חל"צ) בע"מ (להלן: "החברה") (חכ/100) אושרה ע"י הממשלה ביום 21 במאי 2008. החברה הינה חברה בת של עמידר. מטרת החברה הינן: ניהול, בניה, שיפוץ ושדרוג בתי דיר מוגן לקשישים שבניהול חברת עמידר, לרווחת הקהילה ושלא למטרת רווח.

## 4. אירוע חריג לאחר סגירת נתוני הדוח -

### הצגה מחדש (Restatement) בדוחות הכספיים של חברת החשמל

בסמוך להוצאת מכתב זה פרסמה חברת החשמל את דוחותיה הכספיים כשהם מוצגים מחדש. עיקרי השינויים ביחס לנתוני שנת 2008 (ושנת 2007) הם:

מעבר מעודף המחויבות לפנסיה על נכסי תכנית הפנסיה בסך של כ-6,154 מיליון ש"ח לעודף נכסי תכנית הפנסיה על המחויבות לפנסיה בסך של כ-4,735 מיליון ש"ח וגידול בהון העצמי מסך של כ-10,564 מיליון ש"ח לסך של כ-15,005 מיליון ש"ח (בשנת 2007, מעבר מעודף המחויבות לפנסיה על נכסי תכנית הפנסיה בסך של כ-5,873 מיליון ש"ח לעודף נכסי תכנית הפנסיה על המחויבות לפנסיה בסך של כ-4,526 מיליון ש"ח וגידול בהון העצמי מסך של כ-10,221 מיליון ש"ח לסך של כ-14,257 מיליון ש"ח).

נתוני האגריגציה הכלולים בדוח זה טרם נתנו ביטוי להשפעת ההצגה מחדש הני"ל. נתונים אלו יעובדו במהלך התקופה הקרובה ויפורסמו בנפרד באתר האינטרנט של רשות החברות הממשלתיות.